

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICAE
DE

EO, QVOD
NEMO AEGRO-
TORVM MORIATUR
EX MORBO,

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC

DOMINO
DOMINO CAROLO,

BORVSSIAE PRINCIPE, MARCHIONE
BRANDENBVRGICO, RELIQA,

P R A E S I D E

FRIDERICO HOFFMANNO,
COLLEGII MEDICI h. t. DECANO

PRO DOCTORIS GRADV,
PVBLICE DEFENDET

AVCTOR ET RESPONDENS

CAROLVS SIGISMVNDVS *Sieffert*
BEROL. MARCHIVS.

A. D. MAII M. DCC. XVII.

H. L. Q. G.

HALAE MAGDEBVRGICAE

TVPIB JOHANNIS CHRISTIANI ZAHNII,
Acad. & Senat. Hallensis Typogr.

DISSERTATIO IN AEGRIALIS MEDICINA

DE

EO QVOD

NEMO AEGRO

TORVM MORIATUR

EX MORBO

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

NE MORSU PRINCIPIS AC

MORIA DOMINO

DOMINO CAROLO

BORVSSIAE PRINCIPIS MARCHIONIS

BRANDENBURGICI BRITONIAE

FRIDERICO HOFFMANNO

COLLEGI MEDICI IN DECANO

PRO DOCTORIS GRADU

CAROLVS SIGISMVNDVS

BEROL. MARCHIONIS

A. D. MDCCLXXVII

M. E. C.

Typis JOHANNIS CHRISTIANI ZAHNII

Acad. & Jovis, Hallesia Typogr.

DISSERTATIO SOLEMNIS,
DE EO, QUOD
NEMO ÆGROTORUM
MORIATUR EX MORBO.

§. I.
Uemadmodum in tota nostra arte
plura adhuc sunt sensui ac rationi
abscondita, præsertim quæ ad pri-
mas causas motuum in corpore
nostro & modum operandi, tam
causæ morbificæ, quam remediorū
attinent: ita etiam maxime omni-
um illud observandum in patho-

logicis, ubi magna rerum eo spectantium confusio
reperitur. Perpauci enim morborum origines atque
primordia, eorumque progressum veramque indolem,
& quomodo has vel illas corporis actiones lædant vel
symptomata lethalia producant, recte & debito ordi-
ne prosequuntur. Plurimi nesciunt verum & forma-
lem conceptum morbi, causæ morbificæ & sympto-
matum, sæpius promiscue hi termini sumuntur & in-

ter se confunduntur, adeo ut res præternaturalis, quæ alias sub nomine causæ morbificæ veniebat, jam morbus dicatur, alio tempore symptoma audiat aut vice versa: & ob tantam rerum & veri nexu causalis confusionem plures nesciunt, quomodo ex morbo oriatur symptoma, quis verus morbus sit dicendus & quænam causa sit hujus vel proxima vel remota, nesciunt præterea sæpius, num æger, ex morbo acuto vel etiam chronico defunctus, morbo aut symptomate perierit. Communis est opinio, morbo strictè sic dicto interire homines, si autem rem medicæ & paulo accuratius examinamus, nostræ est sententiæ non morbo, sed effectibus morbi, qui sunt symptomata, corporis nostri machinam destrui & tristissimum ejus interitum sequi. Id quod jam in præsentis exercitio inaugurali, secundum doctrinam & ductum *Exo. Rivini Lipsiensis Professoris* celeberrimi, Præceptoris summopere devenerandi, demonstrare propitiò Numine annitar.

II. Ut autem nostræ hæc, quam suscepimus, tractatio, non careat suo usu atque fructu & totum negotium paulo clarius dubitantibus vel harum rerum ignavis elucescat, præmittendum esse duxi, quid per morbum, quid per symptoma, quid per causam morbi intellectum velim. Morbus itaque mihi est partis cujusdam internæ, ad vitam spectantis, præternaturalis constitutio sive læsio, illud vero, quod hanc læsionem proxime & immediate inducit, veræ & proximæ morbificæ causæ titulum meretur, id vero, quod ad generationem hujus causæ proximæ contribuit, vel etiam ipsam partem ad recipiendam hanc causam disponit, causa mediata vel etiam antecedens, procatartica vel etiam remota, quæ dispositivè agit, vocari solet, effectus vero læsæ & præternaturaliter constitutæ partis, qui consistunt

fistunt in læsionibus functionum corporis nostri, quæ sunt vel vitales, vel naturales aut animales, vocantur symptomata. Nunc vero quæstio occurrit: num homo, qui vitam cum morte commutavit, mortuus fuerit morbo, an potius symptomate? Nos tuemur hanc sententiam, hominem non proxime & immediate ex morbo, sed ex hujus symptomatibus perire.

§. III.

Ut autem hæc adfertio ex mente Excell. Præsidis probetur ex paulo evidentiori fundamento, placet primo per diligentiore[m] anatomen corporum ex morbis defunctorum perscrutari veras mortis causas. Jam vero illud memoratu admodum dignum est, quod, siue quis ex violenta, siue naturali morte intereat, plerumque causa mortis visceris vel partis cujusdam sphacelatio seu putrida & fœtida corruptio aut purulentus abscessus, partium quarundam consumptio, aut pernicialis sanguinis vel humoris in cavitatibus, vel in capite vel thorace vel abdomine extravasatio fit. Hæc vero & proximæ sunt causæ mortis, quia nempe ejus ingenii sunt, ut motus istos vitales, qui sunt in corde atque arteriis, inque fibris corporis nostri & qui universum sanguinis circuitum & ab eo dependentes secretiones & excretiones moderantur plane extinguant. Hæc vero extravasationes & corruptiones non sunt ipse morbus, sed demum ex morbo producuntur, quæ si adsunt, mors in procinctu est. Quis enim vellet adfirmare in phthisi, in hydrope, in inflammationibus, in acutis & malignis febribus ejusmodi graves & abominabiles læsiones & corruptiones jam tum, cum morbus incepit vel etiam progressus fuit, adfuisse, sed potius hæc omnia successively e morbo evadunt ac fiunt: & mors etiam paulatim &

successive paratur atque ex morbo progignitur. Ex quo jam clarissime apparet, quam perverse & vulgus & magna etiam medicorum cohors judicet, si post mortem alicujus hominis anatome facta sphacelosa ejusmodi partium corruptiones vel extravasationes deprehenduntur, morbum plane fuisse insanabilem, neque ullo modo, per medicinam etiam exquisitissimam, tam feralem & funestam læsionem tolli potuisse audacter pronuntiant. Verum enimvero perverissimum certe hoc est iudicium & quod imperiti medici sæpius, apud rerum medicarum ignaros, pro magno præsidio utuntur. Illud quidem certum est, mortem habere adæquatam & veram causam, sine qua non mors fieri potest, sed quæstio est; an morbus, quo laboravit æger, in hac exitiali læsione constitit, quod neutiquam adfirmare possum, quia hæc demum ex morbo, sæpius male curato, progenita fuit. Igitur quæstio ita formari debebat, annon mortifera hæc læsio, quæ anatome manifestatur, potuerit convenienti remedio averti & præcaveri.

IV. Sed ut hæc adfertio, quæ est: ex symptomatibus magis, quam ex morbo perire homines, adhuc clarior evadat, in medium jam placet adducere eos, qui ex venenismoriuntur. Notissimum est penetranti corrosione operari illa metallica arsenicalia & mercurialia vel ex regno vegetabili drastica purgantia, in tunicas ventriculi & intestinorum nerveas, illas lancinando, exedendo, hinc etiam post mortem & maculæ sanguineæ vel dilacerationes tunicarum membranarum, imo foramina visuntur, vel etiam inflammationes has partes obfidentes conspiciuntur. Læditur itaque membranosa ventriculi & intestinorum pars a veneno, inque eo consistit morbus, ecquis vero est, qui ausit adfirmare, hanc dila-

dilacerationem vel erosionem tenuissimarum fibrillarum ventriculi in se spectatam, aut etiam sanguinis in vasis stasi, mortis tam celeris & inopinatae fuisse necessariam & absolutam causam; praesertim cum experientia testetur, saepius exulcerationes ventriculo & intestinis per longa tempora infedisse. Profecto nemo ex harum tunicarum exesione poterit sublationem motuum vitalium demonstrare. Res itaque profecto aliter se habet, moriuntur nempe homines ex symptomatibus gravibus, quae hanc laesionem sequuntur. Nam, si a veneni particulis corrosivis & causticis celerime & vehementissime subtiles & tenerae nerveae membranae vellicantur, arroduntur, tunc spastica & fortior contractio harum membranarum fit, ita ut ab hac contractione sanguinis circuitus per partem affectam cohibeatur, qui violentus spasmus mox universum systema nervosum in consensum trahit; adeo, ut ipsum gravissima symptomata, dolores horrendi, tormina, anxietates, extremus virium languor, partium externarum refrigerationes, alvus adstricta, pulsus debilis & parvus, animi deliquium, quin imo delirium & epilepsia insequantur. Si quis itaque velit avertere mortem, oportet has spasticas contractiones generis nervosi impedire, quod fit oleosis, pinguibus, copioso lacte adsumto, unde videmus, circulatores ingentem horum venenorum copiam, citra singularem noxam, ad stuporem populi, subinde devorare, quorum arcanum unice in eo consistit, ut, oleosis vel pingvibus adsumtis, spicula salium causticorum obtundant & sic spasmos praepediant & avertant. In hujus rei ulteriorem probationem suscipiam primum exempla morborum vere internorum & quidem acutorum, deinde chronicorum, postmodum morborum quorundam s. d. ab autoribus externorum.

V. Ita-

V. Itaque primum exemplum sint febres sic dictæ acutæ, seu ardentes: describuntur autem ab autoribus sequentem in modum, quod in illis reperiatur æstus, sitis plane intolerabilis & durantes ab invasione ut plurimum ad septimum, vel nonum, rarius ad decimum quartam diem. Posita descriptione auctores reducunt morbos ad certam classem & hæc febres aliqui ad morbos spirituum, dum omnes morbos generaliter vel in humoribus vel in spiritibus, vel in partibus solidis hæere asserunt: alii autem ad morbos turbatæ mixtionis sanguinis referunt, hi enim omnes morbos vel in cacochymia, vel in turbatæ mixtionis sanguinis consistere affirmant. Post morbum inquirunt in subiectum seu partem affectam, eandemque, juxta diversam hypothesein, vel spiritus, vel massam sanguineam esse dicunt. Cognita parte affecta causas cognoscendas esse monent, easdemque juxta priores spiritus, qui vel ab injuria aeris, vel a frigore, æstu radiorum solatium, vel a erroribus diætæ, vigiliis diuturnioribus, motu corporis nimio, metu, ira, terrore, mœrore irritati sunt; juxta posteriores vero sanguinis maximam perturbationem esse ajunt, dum particularum ejus dispositio adeo immutata est, porique adeo materia heterogenea repleti, ut materia subtilis ubique in transitu suo impedimenta nanciscatur, vimque inferre necesse habeat, iis omnibus in locis, ad quæ appellit, unde sanguinis insignior & acceleratior motus.

VI. Symptomata, juxta nominatam descriptionem, sunt præsertim æstus, sitisque plane intolerabilis, his accedunt adhuc alia, videlicet sudor nimius, inquietudo &c. Ex hisce circumstantiis sensibilibus seu symptomatibus, ex morbo atque causis nunc formant indicantia & indicationes, juxta quæ post modum therapiam instituunt, scil. colligunt symptomata & contra quodvis remedium, aliquod formulas ingreditur v. g. contra æstum nitrata, sal ammoniacum, contra sitim spiritus nitri dulc. &c. contra inquietudines cinnabarina, tanquam specifica, castoreata, cordialia ut lap. bez. orient. lap. s. pretios. perlæ &c. sed curaturne hisce febris ardens? experientia quotidiana aliud quid monstrabit, nempe æstus & sitis,

sudor,

fudor, inquietudo &c. ex hisce adhibitis medicamentis adaugentur, superveniunt læsæ functiones animales, exinde oritur epilepsia, deliria, hæc introducunt plenariam resolutionem M. S. ut ex hac functiones vitales ultimo lædantur & aboleantur, sic provenit mors non placida, sed summe violenta, maximisque symptomatibus urgentibus stipata, quod & vulgus jam novit, inquiens, der Mensch hat einen schweren Tod ausstehen müssen und wolte sich das Herze nicht brechen.

VII. Nunc quaero: interiitne ægrotus ex morbo, aut symptomatibus? ex morbo eundem interiisse quidem affirmant, quando ajunt, der ehliche Mann ist am hitigen Fieber gestorben, quod tamen neutiquam ab iisdem probari poterit, cum hæc omnia tam febris, æstus, sitis, sudor nimius, inquietudo, quam ultimo superveniens epilepsia, deliria tantummodo symptomata sint, minime vero morbi. Non enim sunt læsiones actionum, sed ipsæ actiones læsæ, quod quilibet judicare poterit, qui legitima fundamenta pathologiæ novit. Igitur hæc febres sic resolvendas esse puto, scil. affectus primarius est intemperies, & quidem calida partis alicujus internæ, quæ plerumque ignoratur & non attenditur; hujus intemperiei vero formalitas & causa proxima consistit in motu spirituum accelerato, progressivo ac intestino tam spirituum vitalium in sanguine, quam animalium in substantia partis læsæ: causa vero antecedens vitium aliquod humorum, quod ordinarie in hisce febribus autoribus s. d. acrimonia biliosa, diversæ speciei, pro diversitate subjecti esse solet. Causæ procacæ, seu primitivæ sunt sex res dictæ N. N. ex quibus ultimo commissus error causæ occasionalis nomen obtrinet.

VIII. Ex qua formalitate morbi & connexionione causarum nunc sequuta sunt primo symptomata functionum animalium, scil. tactus læsus, ut frigus & calor, quæ proprie febrem constituunt, ex calore postmodum functio naturalis læsa, scil. sitis intolerabilis, ac symptoma excretorum, sudor immodicus ortus: hisce continuantibus porro functiones vitales læduntur, videlicet M. S. resolvitur, circulatio sanguinis turbatur, quod monstrat pulsus febrilis atque anxietates præcordiorum & respiratio p. n. a spirituum in sanguine, vitalium dictorum, motu antea tantum progressivo, nunc & intesti-

no summe accelerato introducto: tandem etiam motus spirituum animalium dictorum primario & potissimum intra cerebrum hoc modo oritur, dum sanguis arteriosus, per arterias carotides ad cerebri substantiam adducitur, spiritibus summe accelerate commotis, hi spiritus vitales ex sanguine arterioso, ubi cum succo s. d. nervoso, per extremitates ultimas arteriarum, in substantiam cerebri & in spiritus animales abeunt & convertuntur, ipsos spiritus animales, in cerebro jam jam existentes, ad eundem motum acceleratum pariter abripiunt, hinc deliria, motus convulsivi & horum summus gradus epilepsia & tandem symptomata functionis vitalis plenarie abolita, seu circulatio sanguinis atque respiratio plane cessans, i. e. mors. Ergo ejusmodi subjecti interitus nequitiam immediate ex morbo, videlicet intemperie calida alicujus specialis partis, sed potius ultimato & formaliter ex functionibus vitalibus extinctis, extincta quoque vita: & sic ex symptomatibus.

IX. Converto me ad aliud exemplum & quidem ad febres malignas cum exanthematibus, petechiis &c. Describuntur vero hæ, quod ab initio malignitatem suam quidem occultent. circa accessum autem statim vires cum appetitu prosternant, æstus autem & anxietas præcordiorum, cum inquietudine summa, in quibusdam mature in aliis tardius, notetur. Cum autem hæ febres ab initio suam malignitatem occultent; probe easdem a catarrhalibus distinguendas esse monent, ne ab iisdem decipiamur, ex pulsu, scil. in hisce febribus si ab initio pulsus inveniatur debilis, tardus, ac tardior quam secundum naturam, non erit febris catarrhalis sed maligna. Pro parte affecta seu subjecto venditant aliqui cor, idque probant primo exinde, quia cor fons caloris nativi dicitur & ex quo calor p. n. toti corpori communicatur; secundo ex pulsu, quia is a cordis actione & pulsifica facultate, spiritibusque vitalibus sanguini arterioso immeris, dependet. Alii iterum in spiritibus, ac alii in M. S. sedem hujus mali quærent.

X. De causa varie judicant, alii enim spiritus quidem acculant, irritatos vero multifarie v. g. a metu, ira, mœrore, alii seminum verminosum, ac iterum alii miasmata, provenientia a particulis arsenicalibus e terræ visceribus avolantibus, quæ aeri commissa, ac cum eo per inspirationem hausta, sanguinem subeunt & in ipsius parti-

particularum poros sese insinuant, æther vero consuetus accedens, aditum per jam occupatos poros oclusum reperiens, particulas istas duras, scindentes, profundius in particularum sanguinis poros adigit, duratque ista sanguinis turbatio, donec easdem dissecaverit & æther cruoris massam libere iterum permeare possit. Symptomata circa easdem occurrentia sunt prostratio virium simul cum appetitu, æstus, sitis, anxietas præcordiorum cum inquietudine summa, purpura, petechiæ &c. &c.

XI. Hisce præmissis nunc tendunt ad formanda indicantia & indicationes, juxta diversitatem symptomatum & causarum, juxta quæ postmodum therapiam instituunt, quæ quidem cum antecedentibus febribus ardentibus convenit, excepta malignitate, purpura ac petechiis, quæ sui expulsionem, juxta autores, per expellentia ac alexipharmaca postulant v. g. liquorem cornu cervi succin. essentiam castorei, tincturam coralliorum cum spiritu cordis cervi; in forma sicca nitrum antimoniatum, arcanum duplicatum, cinnabarim nativam & antimonii &c. sed infelici ut plurimum eventu, omnia symptomata enim exacerbantur, purpura, quæ antea rubra forsitan fuit, evadit alba, aut ultimato nigra; accedunt deliria, epilepsia, deinde lepyria & epiala & sic mors maxime violenta.

XII. Quid vero sentis de hisce febribus, putasne hunc ex morbo scil. febre maligna diem obiisse supremum? valde dubito. Lubenter autem scire vellem quid sit malignitas. Hujus formalitatem nondum sufficienter explicatam deprehendi, ut in curatione firmum concesserit fundamentum: quot capita enim tot sensus & explanationes malignitatis. Veteres expresserunt eandem per occultam qualitatem, hanc tanquam obscuram & nihil significantem recentiores rejecerunt & turbatam mixtionem sanguinis malignitatem esse ajunt; quid autem vult hæc turbata mixtio sanguinis? naturalis enim mixtio sanguinis adhuc ignoratur; quia deficit veritas ac naturalis physica & physiologia, quod satis posset demonstrari, quid nunc de p. n. & turbata certi determinari poterit? prorsus nihil. Alii malignitatem in morbis sic explicant, scil. quando morbus pejora symptomata secum fert, quam pro ratione suæ naturæ ipse morbus est; sed unde novi hæc symptomata esse peiora aliis? regeris: ex eventu, quando scil. hæc symptomata concomitantia

ægotum perimunt. Respondeo, parum aut nihil utilitatis exinde nascitur respectu ægorum, sic enim nunquam certus esse potero de malignitate usque dum ægotus e vivis excefferit.

XIII. Et ex quonam indicante fluit hæc indicatio; ergo dentur expellenda? respondebis forsitan; malignitas adest & illa expellenda, unde autem rationaliter non nominaliter hæc indicatio fluit, cum formalitas malignitatis adhuc ignoretur, committis petitionem principii & sic semper obscurum per æque obscurum ac falsum per æque falsum probas. Adhuc alii, rem acu terigisse putantes, adducunt forsitan s. d. seminium verminosum, tanquam ultimum refugium ad explicandam & probandam hanc indicationem, sed quibus rationibus? utique maxime lubricis & iudicio humano aliquid tantum persuadentibus, probabilibus non vere probantibus. Lubenter enim scirem, qua ex ratione lethiferum evadat hocce seminium verminosum, quando retrocedit ab assumpto & lenissimo purgante, cum tamen antea in corpore sine symptomatibus adeo atrocibus adfuerit? respondes; experientia id nos docuit. Rationem quæsi non experientiam, hæc enim, teste Hippocrate, fallax, & per se nihil probat, cum tantummodo provocatio ad auctoritatem sit, quæ autem intellectum hominis non convincit, sed eundem tantummodo credulum existere efficit.

XIV. Me iudice fortassis melior, quod tamen aliis dijudicandum relinquo, & in praxi majorem utilitatem præbens, ex formalitate malignitatis desumptus conceptus, sequens esse poterit: nempe motus spirituum vitalium progressivus & intestinus acceleratus M. S. ad resolutionem disponit, sequentem in modum. Scilicet morbus intemperiei calidæ alicujus partis internæ est affectus primarius, uti in antecedentibus febribus, quod comprobatur primario & magis sensibiliter læsa functio, sub nomine symptomatis, in hac vel illa regione corporis, potissimum post mortem, cum in quibusdam febri maligna interemptis pars quædam interna itidem motus spirituum acceleratus, progressivus & intestinus, tam in spiritibus vitalibus in sanguine, quam animalibus in substantia partis læsæ.

XV. Causa antecedens vero vitium aliquod humorum & quidem autoribus s. d. acrimonia biliosa, vere abundans in principio,

pio, post usum vero horum medicamentorum salinorum, volatili-
um inepte applicatorum, spiritus animales dicti in substantia partis
laesa magis irritantur & in motum magis inordinatum concitantur;
hicce motus, propter summam mobilitatem spirituum animalium,
& vitalibus in sanguine communicatur, hi primum partes sanguinis
aquosae, sub nomine insensibilis transpirationis aductae, i. e. sudoris
minimi, expellunt, hisce expulsi salia in M. S. existentia, liberata a
vinculo suo in poros substantiae partium solidarum sese magis infi-
nuant, & sic ingrate afficiunt; ac spiritus insitos magis magisque
commovent & simul cum iisdem, poris dilatatis, M. S. quoad totam
substantiam, per poros partium solidarum transgreditur ad habitum
corporis externum, ibidemque spiritus fere plane evanescent, reli-
ctis sub nomine purpurae malignae & petechiarum colore rubrarum,
si scil. M. S. quoad totam substantiam egressa fuerit; si autem partes
salinae magis cum partibus terreis aquosis & paucissimis sulphureis
unitae fuerint, purpura alba exinde evenit; Si vero spiritus in totum
guttulas sanguineas, quoad totam substantiam, ad habitum corporis
delatos deserant, purpura nigra, tanquam pessima, oritur, re vera
enim est sanguis sphacelatus i. e. omni vitalitate prorsus destitutus.
Exinde nunc & hoc phaenomenon explicari facile potest, quare
purgantia hisce in morbis non conveniant, partes enim ex M. S. re-
solutae non sunt e corpore eliminandae, sed potius cum reliqua M.
combinandae; e contrario in purpura benigna i. e. a salibus vere
abundantibus proveniente, purgantia egregio cum effectu adhi-
bentur, aliter enim sese causa interna in hac purpura habent.

XVI. Causae procatarticae sunt nominatae sex res N. N. ex
quibus ultima, quae ut plurimum pathemata animi graviora esse so-
lent, causae occasionalis sub nomine venit. Quod reliqua sympto-
mata concernit, nempe deliria ac motus convulsivos, in antecedentibus
s. s. horum modum fieri descripsi. Superest vero adhuc
leipyria in qua scil. calor & frigus simultaneae adsunt; nempe spi-
ritus, motu summe accelerato constituti, ad hanc partem internam
laesam copiosius affluentes; ibidem inflammationem instituunt &
sic, dum se ab hac causa molesta liberare conantur, habitum corporis
externum derelinquunt: hinc oritur calor maximus internus; ex-
teriora vero frigent. E contrario in epiala sic sese res habet, adest
enim

enim plenaria substantiæ partis affectæ mortificatio i. e. sphacelus, si spiritus hocce membrum sphacelatum, tanquam vere mortuum & cadaverosum, ideoque summe nauseabundum, derelinquat, & in habitum corporis externum maximo cum impetu irruunt, hinc adërit frigus internum & calor adauctus externus, rimo & cor ipsum hoc modo derelinquunt, unde tandem, ob sangvinem spiritibus orbatur, fluiditas & circulatio desinit, & ex hac & respiratio cessare & sic subjectum vitam cum morte necessario commutare debet. E. & huius ægroti obitus non ex necessitate ac magnitudine morbi, videlicet intemperiei calidæ partis alicujus internæ, sed ex sympt. & quidem ob illegitimam cognitionem malignitatis, per remedia morbum, causam morbificam ac ipsam vitam expellentia, est introductus.

XVII. Ex numero acutorum affectuum adhuc adducam apoplexiam, tanquam affectum sæpe accidentem & in quo plurimi ægroti aut interire, aut paralyti postmodum ad minimum correpti miserandam degerere vitam coguntur. Describitur autem, quod in ea subito sensus deficient cum motu & loquela, pulsus vero & respiratio non desinant, nec faciei color mutetur. Pro parte affecta veteres cerebrum, quia in eodem principes animæ facultates peraguntur; alii nervos cum spiritibus animalibus & adhuc alii partem cerebri internam diversam venditant. Causam fere unanimi consensu defectum spirituum a refrigerio esse affirmant, ac denegatum influxum, ob poros cerebri pituita seu viscidioribus humoribus repletos ac obstructos. Alii credunt hoc in morbo adesse nimiam pororum cerebri ac plexus choroidei apertionem ac dilatationem, ob quam facile obstructio plenissima cerebri & principii nervorum, ab humore affluente peregrino, oritur, quo factò influxus spiritibus animalibus denegatur & exinde omnia membra flaccida ac mortuis similia redduntur. Remote vero sangvinem ac lympham crassam & in aliis acrem accusant, quatenus hæc, magna in copia extravasata, cerebri poros, ejusque superficiem & principia nervorum obstruere potest. Hinc & duplex apoplexia oritur, nempe humoralis & sanguinea. Symptomata seu signa huius morbi sunt subitaneus defectus sensuum cum loquela ac motu, pulsus vero ac respiratio non desinit, etsi difficulter & cum stertore instituitur, nec color faciei mutatur.

XVIII.

§. XVIII. Ex hisce indicantibus nempe morbo, causa ac symptomatibus nunc indicationes formant, sequentem in modum: scilicet morbo occurrendum esse & quidem curatorie s. d. antapoplecticis, quae simul defectum ac influxum restituunt & excitant, pituitamque viscidam resolvunt. Hinc in subjectis plethoricis V. S. instituunt, vesicatoria, aut cucurbitam cum multa flamma, aut clysmata acerrima adhibent, interim spirituosa, volatilia, aëria totam absolvunt curam. Sed quo eventu? In plurimis aërotis symptomata exacerbantur, nempe color faciei antea naturalis, postmodum rubicundus & tandem lividus evadit, stertor ac difficultas respirandi continuo adaugentur, & ultimato aeger suffocatur & cum morte commutat vitam. Post mortem sectionem instituunt, causamque hujus mali quærunt & inveniunt pulmones ac reliqua organa vitalia nigra i. e. gangræna & sphacelo correpta. Si tunc ex iisdem quæratur, quonam morbo hicce aërotus extinctus sit? statim provocant ad gangrænam & sphacelum organorum vitalium, inquietes et hätte sterben müssen / denn der falsche Brand hätte darzu geschlagen. Sed audi? anne hæc gangræna & sphacelus evitari potuerunt? aut ex inepta tua applicatione medicamentorum s. d. antapoplepticorum, illegitimaque cognitione theoretica ortum traxerunt? idque probabo: agnosceitur difficultas respirandi cum stertore, causam, quam in theoria posuisti, defectum spirituum; nunquam id demonstrabis.

§. XIX. Igitur juxta antecedentem methodum & hujus morbi modum fiendi & resolutionem pathologicam tentabo, ut appareat, quod & talis miser non ex morbo, sed ex symptomatibus mortuus sit. Scilicet apoplexia juxta modum fiendi in illis, qui moriuntur i. e. in summo gradu, nihil aliud est, quam merus spasmus, seu contractio fibrarum, principiorum nervorum & organorum ad vitalitatem concurrentium, utpote pulmonum, cordis, diaphragmatis &c. Pars affecta sunt organa vitalia & principia nervorum. Causæ vero hunc spasmum introducetes sic se habent: nempe procatactica sunt sex res N. N. vel materialiter, vel idealiter ad productionem salium, aut vere abundantium, aut successeive ex resolutione M. S. resultantium, conferentes. Hæ partes autem salinæ in corpore existentes causam constituunt ante-

cedentem omnium spasmodum, quæ tandem in corpore circa has vel illas partes insensibilis delitescit & quidem in specie h. l. in apoplexia, circa partes vitales, donec ex iisdem rebus N. N. quædam contingat causa occasionalis, hanc antecedentem commovens & in actum deducens, quales ordinariè pathemata animi graviora, ac spirituofior potus, excessive haustus, esse solent, unde motus spirituum progressivus summe acceleratur. Potissimum circa eas contingit partes internas, circa quas causa antecedens specialiter collecta & quas magis sensibilibus afficere potest; qui motus spirituum summe acceleratus, ut causa apoplexiæ proxima, morbum spasmi nomine in pulmonibus corde, diaphragmate introducit: unde corde; pulmonibus cum diaphragmate legitime se se non moventibus & circulatio sanguinis & respiratio immittitur, ac turbatur ab initio, & successu temporis ultimato plenariè desinunt, quæ functiones læsæ, seu symptomata primario cognoscuntur ex pulsu & respiratione: ac tandem secundario externa symptomata producant; nimirum motum & sensus externos ad tempus abolitos: & id quidem hoc modo:

§. XX. Dum natura occupata est in hisce partibus, & hanc causam antecedentem molestam removendam, ideo majori in quantitate ad cor ac reliqua organa vitalia affluit, fibrasque cordis contrahit, ut cor legitime pulsare & circulationem sanguinis promovere nequeat. Corde nunc legitime non pulsante, sanguis ubique stagnat & colligitur præter modum, quod iterum innotescit, ex facie primum rubescente & tandem livescente, ita præcipue subtilioribus in ramusculis sanguiferis, quales in cerebro existunt, quibus a sanguine stagnante repletis & intrumescitibus, principia nervorum comprimuntur, motus spirituum influus, ad organa sensoria & partes externas reliquas impeditur, & sic sensus & motus externus abolerentur. Ex quo sanguine nunc stagnante & nervos comprimente, si etiam infundibulum comprimatur, per facile erit demonstrare, quid sibi velit differentia, inter apoplexiam sanguineam, & humoralem, quando talem sanguinem & lympham post mortem intra cerebrum deprehendunt.

§. XXI. Ex hoc modo fieri & formalitate apoplexiæ, nunc non sequitur indicatio: ergo dentur antapoplectica i. e. salia

volatilia, acria, aromatica, spiritus ardentis &c. hisce enim adhibitis, spasmi causa proxima i. e. motus spirituum summe acceleratus, adaugetur, qui & in organis vitalibus inflammationem & gangranam insituit, ex hoc oritur sphacelus & sic plenarius usus functionum primum animalium, ultimo vitalium abolutus i. e. mors per suffocationem introducta. Ergo & hujus ægri nex quoque non ex apoplexia, tanquam ex morbo i. e. obstructione cerebri, ab autoribus descripta, sed juxta antecedentem demonstrationem ex solis symptomatibus vel absolute, vel respective concurrentibus, scilicet gangrana, sphacelo & suffocatione non impeditis, fuit accelerata.

§. XXII. Demonstrata ac comprobata thesi mea, aliquot exemplis mortuorum non ex s. d. morbis acutis, conferam me ad morbos chronicos, ex quibus & mihi incumbet probare, neminem mori posse ex iisdem, sed potius semper ex symptomatibus supervenientibus. Sit ergo primum exemplum s. d. calculus renum, qui describitur, quod in regione lumbari dolorem seculum ferat, junctum vel cum suppressione lotii, vel stranguria, vel ardore urinæ, vel mictione cruenta, purulentave. Pars affecta in eodem sunt precipue urinæ organon secretorium scilicet renes. Causam si quæras, autores valdopere inter se dissentiunt, alii enim humorem crassum, lentum & pituitosum a calore exsiccatum, alii mucilaginem tartaream, alii spiritum lapidificum, alii bilem viscidiorum cum acido concurrentem, acculant; symptomata precipua sunt, dolor in regione lumborum, febris ex dolore, vomitus, suppressio lotii & alvi, stranguria, ardor urinæ, mictio cruenta, stupor cruris, singultus &c.

§. XXIII. Hisce præmissis, tendunt ad therapiam, formant indicationes, nempe primo curatoriam, calculum esse frangendum & e corpore eliminandum, medicamenta autem, ad eandem absolvendam, adeo varia reperies, ex omnibus enim classibus materiae medicae, quædam aliquando proficua fuisse, autorum observationes testantur v. g. aliquando aquosa, terrea, lapidosa, salina, sulphurea diversimode inter se mixta, & sæpe adeo imbecillia ac debilia calculum frangentia, quæ nec stramen destruere queunt, ut saxifraga &c. tot specifica & appropriata & diuretica, tot tincturas, balsamos ac olea nephritica, a magnis viris maximope-

re commendata, quae certe non nisi ex occulta qualitate operationem & effectum suum exercere queunt. Sæpissime quoque hæc omnia frustra adhibentur, accedit mictio cruenta, suppressio urinae ac stranguria, dolor in dies augetur, concurrunt vomitus, sitis, febris leipyria, singultus, epiala & tandem ex cruciatibus summis, horrenda mors.

§. XXIV. Nunc quaeritur, an hic miser discesserit ex morbo, nec ne? sed quis est morbus in hoc affectu? putasne calculus? nego ac pernego: morbus enim est læsio substantiæ calculi vero, est ipsum lædens substantiam partis solidæ, quod & veteres jam cognoverunt, ideo calculum rem toto genere p. n. esse dixerunt & inter causas retulerunt. Quamdiu enim calculus læsionem seu morbum non introducit, tandiu nemo in semetipso calculum adesse novit, morbus autem sine sensatione ingrata, seu læsa functione i. e. symptomate, existere nequit. Ergo calculus non est morbus, sed ipsa causa morbifica, nempe vitium humorum pro differentia temperamenti subjectorum, quoad partes nunc magis terreas, nunc magis lapidosas, nunc magis salinas diversi generis, & sulphureas diversimode inter se mixtas ac prædominantes, partibus aquosis & spiritibus animalibus nunc magis nunc minus destitutas, quod monstrat diversa substantia & soliditas calculi, causam proximam constituens morbi alicujus vel positionis, vel solutæ unitatis in renibus, dum fibræ harum partium aut comprimuntur, aut distenduntur, aut plane lacerantur, unde nunc symptomata, in antecedentibus nominata, proveniunt.

§. XXV. Causa antecedens vero in fiendo calculo, est motus spirituum acceleratus, primum progressivus, deinde & intestinus, qui partes hæc nominatas, alias M. S. constituentes, nunc vero in renibus vel vere abundantes, vel ex resoluta M. S., hoc modo colligit, scil. partes fluidas aquosas cum sua propria substantia copiosius eliminando & sic debilitando, hinc consistentia collecta hujus substantiæ oritur, ac figuram assumit, pro conditione loci, ubi hæret. Causæ proætarectiæ, in aliis sunt excessus alimentorum magis terreorum, lapidolorum, ac salinorum, in aliis in specie abusus veneris, refrigeratio ac nimia commotio regionum lumbarium, quod vitium humorum, specialiter jam collectum

lectum, præexistens in renibus, sub nomine calculi, tandem a causis occasionalibus, mediantibus spiritibus, in actum deducitur, ut tale vitium humorum collectum & concretum, sub nomine calculi, suis extremitatibus acutis, pungentibus, diversimode ipsam substantiam renum lædat, & sic spiritus animales in eadem hærentes, ingrate afficiant, hinc symptoma dolor, qui dum spirituum motus quotidie adaugetur, & spiritibus animalibus communicatur, tandem febrem symptomaticam producit. & quidem primum intermittentem, postmodum continuam & continentem, ac in specie tandem lepyriam i. e. inflammationis majorem gradum seu gangrenam, ultimato & epialam seu sphacelum, & sic ex circulatione sanguinis ac respiratione, ut symptomatibus functionum vitalium, abolita, provenit mors illa horrenda ac violenta. Ergo nec hujus subjecti fatum a calculo tanquam a morbo immediate, sed a symptomatibus summe urgentibus, minime vero convenienter mitigatis, fuit exortum.

§. XXVI. Alterum exemplum sit s. d. hydrops, seu anasarca, quæ describitur ab autoribus, quod in ea universum corpus pallescens ac aqua turgidum existat. Pro parte affecta venditant veteres hepar, tanquam instrumentum sanguinis generativum, alii mesenterium, alii lienem, ac alii universum corpus, genus venosum ac nervosum. Ad causas si deveniunt, veteribus causa proxima est materia, ad nutritionem inepta, i. e. serosa, inter carnem & cutem collecta, sua copia partes corporis distendens; antecedens vero, est sanguificationis frustratio, a frigida hepatis intemperie producta. Juxta recentiores, est feri abundantia & visciditas, ob quam circulationem respuit; interdum quoque oritur ex vasorum lymphaticorum læsione a casu. Symptomata in eadem reperiuntur, color pallidus totius corporis, frigus, foveæque digitis impressæ diu durantes, retentio urinæ, respiratio difficilis, sitis intolerabilis Tantalearum.

§. XXVII. Finita hac theoria, brevibus commemorata, curationem hujus morbi incipiunt formatione indicantium ac indicationum, ac cum juxta eosdem ipse morbus indicet curatorie, indicationem hanc efficiunt s. d. antihydropsicis, iterum tantopere a se invicem discrepantibus, ut neo-medicus vix noscat, quod ex

tot medicamentis ab initio sumere debeat, præ pue autem commendant viscidiores humores resolventia, calida &c. sæpissime autem, sinistro cum eventu; dum enim differentiam temperamentorum in ægrotis non attendunt, acceleratum & retardatum iisdem medicamentis tractant, hinc accedunt dolor satis atrox, suppressio major urinæ, stranguria, febris, ulcera sphacellata, motus convulsivi & sic mors ipsa.

§. XXVIII. Nunc iterum oritur questio: an præsens ægrotus ex morbo i. e. hydrope mortuus sit, nec ne? autores affirmabunt, ego autem ex symptomatibus supervenientibus eundem interlisse postmodum demonstrabo. Hydrops enim, est ipsa abundantia feri, seu partium aquosarum excrementiarum in corpore, quomodocunque facta, & sic non morbus, sed ipsa causa morbifica proxima hujus intumescentiæ; remota vero, seu antecedens, est vitium spirituum & quidem defectus. Causæ procatarcticæ sunt illæ, quæ non solum principio activo sentiente, seu spiritibus animalibus, sed etiam ipso principio activo, simpliciter destituuntur, & sic ad corpus pervenientes, Princ. Activ. Sent. non solum non restitunt, sed etiam idem adhuc magis imminuunt, ex quorum numero præcipua sunt, omnia excessiva aquosa, frigida, potulenta, fructus horæi s. d. frigidi, ut cucumeres, melones &c. etiam omnes excessivæ refrigerationes quocumq; modo factæ, vel in aere, vel in aqua: quæ causa antecedens, seu defectus spirituum præexistens, a causa occasionali quacunq; hoc modo in actum deducitur, dum in ejusmodi subjectis, semper debiliores & parciores excretiones repiuntur, propter ipsum debile principium activum sentiens.

§. XXIX. Hoc modo sese habente hydrope & hæc remedia proficua esse credo; quid si autem temperamentum sit magis acceleratum i. e. humoribus magis acribus seu s. d. autoribus acrimoniæ obnoxium, quod sæpissime accidere solet, in eodem quoque causæ internæ longe aliter sese habent, ac symptomata longe diversa a præcedentibus combinata adsunt, scilicet calor, sitis ac dolor, causa proxima enim non solum serum viscidum abundans, sed etiam serum fluidum diversimode salibus mixtum, hinc causa antecedens quidem defectus spirituum, sed etiam simul motus acceleratus eorundem particularis postmodum excitatus. Si nunc hic ægrotus iisdem remediis,
prout

prout antecedens tractatur, aliter fieri nequit, quam ut ab hisce medicamentis salinis, spirituosis, acris, drastis purgantibus, vehementioribus diureticis, symptomata functionum naturalium, sitis & franguria, augeantur, motus spirituum animalium in nervis irregularis concitetur, hinc motus convulsivi, si nunc hic motus irregularis & sanguini communicatur, oritur febris, exinde postmodum sphacelus & ex hac circulatio sanguinis & per consequens, respiratio impedita & ultimato plane abolita i.e. mors. Ergo & hinc ægrotus non ex morbo i.e. hydrope, sed ex concurrentibus symptomatibus, brevi ante commemoratis, diem obiit supremum.

§. XXX. Tandem ex numero chronicorum affectuum fit s. d. podagra, affectus inquam, qui simul cum febre ac hydrope, medicorum scandalis, juxta proverbium, annumeratur. Describitur autem ab autoribus, quod sit dolor articuli partiumque vicinarum circa articulum, ab humore acris, articulos cingente & irritante, ortus. Pro parte affecta veteres cerebrum, tanquam fontem ablegantem catarrhos humoresque acres ad articulos, alii ventriculum, ac alii membranacea ligamenta, ipsos articulos cingentia ac colligantia, accusant. Causam veteres tradunt humorem acrem ac articulorum infirmitatem. Recentiores vero, insignem humorum acrimoniam vel exacido, vel falso, vel bile acriore constantem &c. Ex hac theoria, nunc therapiam inchoant ab evacuantibus, partes affectas illinunt variis remediis spirituosis, volatilibus, oleis narcoticis, involvunt emplastris &c. sapissime autem & interitu ægroti, retrocedit enim & oritur crisis per metastasin, germ. ajunt, er hat ihn das Podagra zurück in den Leib getrieben. Partes enim internæ exinde corripuntur inflammatione, gangræna & sphacelo, concurrunt diarrhœa, motus convulsivi & sic postmodum mors, gravissimis hisce symptomatibus, stipata.

§. XXXI. Nunc quæritur: an hic ægrotus ex morbo scil. podagra e vivis discesserit? plurimi non negabunt, ac culpam transferent in retropulsionem: quid autem hæc sibi vult? estne podagra vermis, qui expelli ac retropelli potest? igitur meliorem conceptum formalitati rei & praxi magis convenientem liceat mihi tradere de hoc affectu. Nempe causa proxima est, vitium humorum & quidem lymphæ articularis seu synovia, salibus vel acidis, vel falsis, vel acris, vel adstringentibus &c. &c. magis abundans, quæ ma-

magis minusve successu temporis inspissatur, & sic dolorem diversum, pro diversitate salium inibi stagnantium, in periostio, ligamentis atque tendinibus superjacentibus, introducit. Causa antecedens, motus spirituum summe acceleratus, majori in quantitate hancce lympham acrem ad hosce articulos, cum aliis humoribus adducens specialiter, quod cognoscitur, ex causis procatarteticis & occasionalibus, qui spiritus interim expelluntur, lymphæ hac acri remanente & collecta; in parte affecta autem, spiritus in situs ab hac lymphæ acri, in majorem motum acceleratum concitatur, hinc dolor fibrarumque contractio seu spasmus, sanguinis impeditus regressus, & hoc modo tumor, rubor & calor, quod demonstrari potest, ex antea nominatis causis procatarteticis & occasionalibus, quæ præcipue sunt, abusus ciborum salitorum ac aromatizatorum, potentiorum spirituosiorum, ac nimius motus & incalescentia corporis ex abusu veneris.

§. XXXII. Retropulsionem autem, sic mihi concipio, nempe humores inibi stagnantes, ex usu discutientium, resolventium & repellentium, ad fluiditatem & motum iterum sunt redacti & sic ad M. S. reducti circulantur cum eadem ac viscera permeant, data nunc levissima causa occasionali vel in hoc, vel in alio viscere, novum morbum, antecedenti longe periculosiorem, introducunt, stagnant enim in iisdem salia, spiritus animales, in hisce visceribus existentes, stimulant & in majorem acceleratum motum concitant, hinc dolor & calor, inflammatio & motus convulsivi; si autem hæc non mitigantur, motus acceleratus & inordinatus spiritibus vitalibus in sanguine communicatur & magis universalis redditur, hinc oritur febris, accedit gangræna & sphacelus, ut sic sanguis vitalitate destitutus, ad circulationem plane ineptus & respirationem impediatur & ex hisce functionibus intermissis, ultimato mors proveniat. Ergo & hiccæ æger non ex morbo i. e. podagra, siquidem podagra retrocessa amplius non ad fuit, sed ex functionibus, primùm animalibus, postmodum vitalibus interruptis & plane abolitis, ultimum vitæ halitum emisit.

§. XXXIII. Absolutis nunc exemplis, adductis ex morbis internis & quidem acutis ac chronicis, convertam me quoque ad probationem thesæos meæ, a morbis, autoribus, dictis externis, desumptam. Ex quibus fit primùm vulnus, quod describitur, per
10.

olutionem continui, partium solidarum flexilium, a variis instrumentis introductam. Hæc nunc solutio continui, si a causa externa i. e. instrumento aliquo, profundius facta in corde, contingat, vulnus ab autoribus nominatur per se & simpliciter lethale. Et si in ejusmodi defuncto quærat, quonam phœnomeno p. n. perierit? statim provocant ad vulnus, quod sanari non poterit, quia remedia externa eo pertingere nequeunt, interna vero capacia non sunt, hanc solutionem continui cœnire, ne hæmorrhagiam supervenientem sistere. Quid vero est hæmorrhagia? nonne symptoma excretorum, & quidem in hoc casu, circa organa vitalia contingens, qua superveniente circulatio sanguinis impeditur, respiratio aboletur & sic corpus spiritibus ac sanguine orbatum, animam ac vitam exhalat. Ergo & hic infirmus, non ex morbo, scil. soluta unitate, immediate sed ex symptomatibus simul accedentibus i. e. ex hæmorrhagia & consequenter functionibus vitalibus extinctis, vitam ac animam effluit.

§. XXXIV. Tractant & autores, sub nomine morborum externorum, inflammationem, describunt, quod tumor sit rubicundus, æstuans, cum dolore pulsatorio. Cum vero morbi externi ad Chirurgiam pertineant, & hæc inflammatio in Chirurgia tractetur, ideo eandem ad chirurgos relegant, qui nunc suis spiritibus, cataplasmatibus, emplastris, unguentis &c. eandem mitigare tentant. Experientia autem teste, sæpe ex inflammatione simplici, faciunt gangrænam, sphacelum, & sic mortem introducunt. Hicce nunc ægrotus, anne ex morbo i. e. inflammatione mortuus? autores affirmabunt; nego vero & eundem ex symptomatibus interiisse, sequenti modo affirmo: nempe, hic affectus non est vere externus, quia a veris externis causis non provenit, sed a vitis humorum & spirituum, quæ verè omnium affectuum internorum sunt causæ; ergo & hic affectus internus est.

§. XXXV. Causa autem proxima, quatenus tumor rubicundus, est ipse sanguis stagnans in aliqua parte & Antecedens vitium, spirituum & quidem motus eorundem acceleratus progressivus: pro varietate autem sanguinis stagnantis i. e. si partibus salinis, acris magis minusve commixtus sit, qui, substantiam membranofam ac nerveam partium, vellicat, & a remediis inepte applicatis & intestinus spirituum motus acceleratus ac inordinatus oritur, qui M. S. in par-

parte affecta resolutionem introducit, ac, si hic motus spirituum animalium, non mitigatur, summus gradus inflammationis i. e. gangraena exinde provenit & post modum motus hiece progressivus ac intestinus, summe acceleratus & spiritibus vitalibus, in sanguine refluenti hærentibus, communicatur, hinc vibices. Tandem vero oritur plenaria mortificatio membri læsi i. e. sphacelus, si sanguis totaliter vitalitate destituatur, qui & momentanee spiritibus reliquarum partium communicatur, qui ob ingratam sensationem remanent, nec influunt, & sic circulatio sanguinis & ex hac respiratio primum, imminuitur & tandem harum functionum utus, plane aboletur, & sic ex hisce symptomatibus, provenit mors. Ergo & hujus infirmi interitus, non ex magnitudine morbi immediate, sed propter ignorantiam ehirurgi, qui symptomata i. e. calorem, dolorem, juxta causas, non rationaliter & legitime mitigavit, ac ex symptomatibus ultimato supervenientibus i. e. functionibus vitalibus læsis, tandem fuit introductus.

§. XXXVI. Ex hisce nunc patebit, quam imbecillia sint fundamenta Pathologica autorum; dum enim hodiernis temporibus morbus primarius ut plurimum negligitur, nec causa in legitima connectione traduntur, aliter evenire non potest, quam quod & illegitima indicantia ac indicationes ex inde orientur, & sic ex collectione symptomatum, neglecta formalitate morbi, tota nostra Pathologia hætenus cognita, consistat, & cura instituat, non rationalis, sed pure empirica, sæpissime cum maximo detrimento & morte sæpe inopinata ac improvisa ægrotum, juxta hæc regulas artis.

§. XXXVII. Si autem hæ indicationes desumerentur ex causis vere internis i. e. humoribus ac spiritibus vitiosis, longe melior Theoria ac postmodum utilior cura, exinde institui posset, quod in adductis morbis demonstratum, & per omnia morborum genera demonstrare possem, nisi me pagella, huic dissertationi destinata, avocarent. Interim concludo, non solum ægroti, in morbis internis & quidem acutis, ex febre ardente, maligna ac apoplexia, in morbis chronicis, ex calculo, hydrope & podagra, in morbis externis, ex vulnere ac inflammatione, non moriuntur, sed etiam in reliquis morbis omnibus, nullus hominum moritur, nec mori potest ex morbo, sed omnes ex symptomatibus supervenientibus, ultimato functiones vitales abollas introducentibus, hisce enim integris & presentibus, vivimus & hisce nonnisi extinctis, morimur.

§. XXXVIII. Cui, coronidis loco, adhuc hæc apponam, quod inique & contra conscientiam judicetur, hominem mortuum esse, si externæ functiones animales desinant, & apparenter saltem, externe etiam functiones vitales, quippe pulsus & respiratio cessare videantur & appareant, quamdiu enim cordis & pulmonum functio, seu motus, pro emittendo & recipiendo sanguine & aere, non plenarie & omnimode, extinctus fuerit, tamdiu vere & absolute, homo mortuus dici nequit. Ergo ultimato omnis ægrotus, hisce functionibus plenarie extinctis & abollis, vitæ subit

FINEM.

Ma 1683

ULB Halle

004 582 233

3

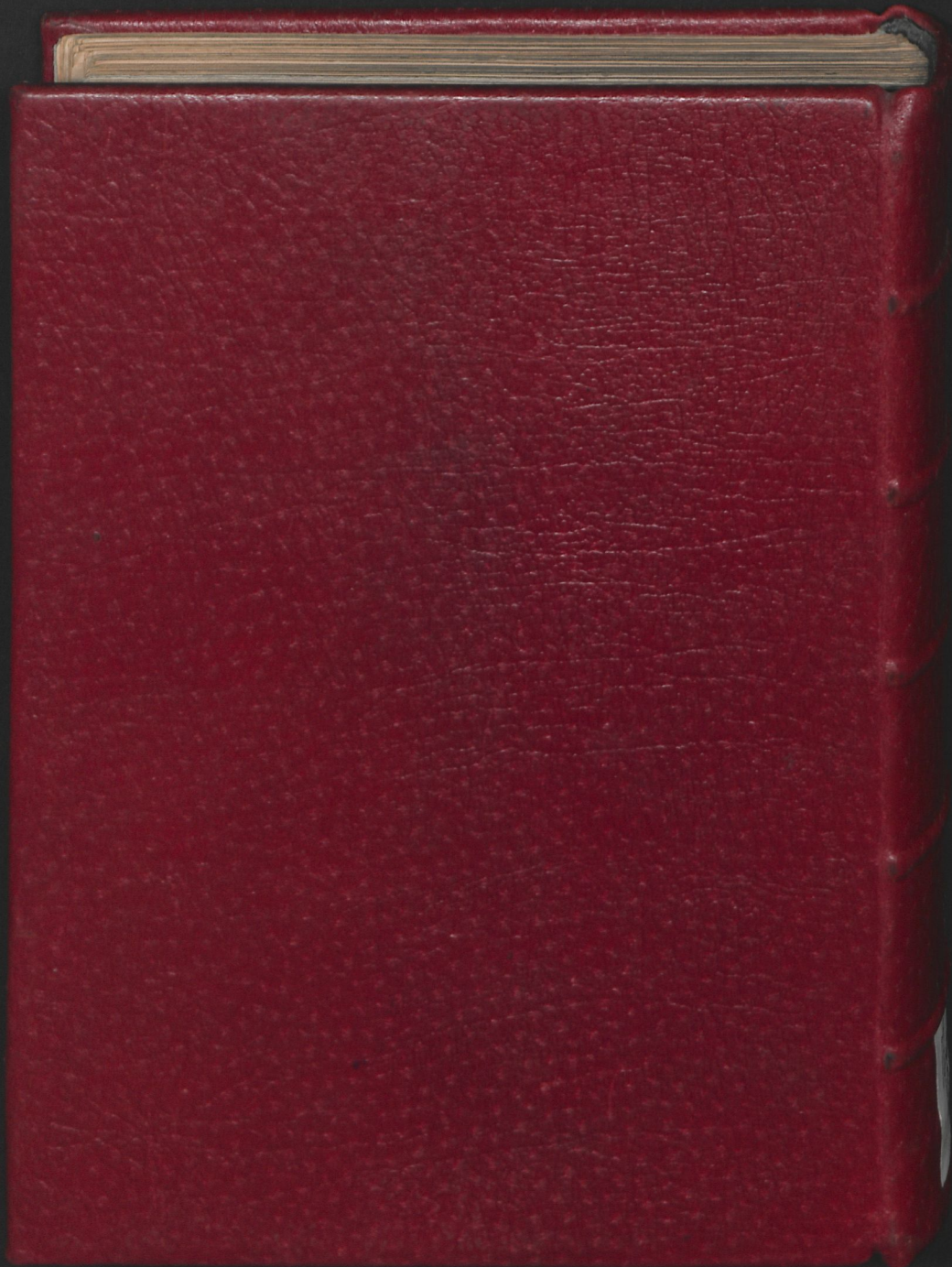
f
56.

Rest. / Schm

Jan. 26

Farbkarte #13

B.I.G.

4.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICAE
DE
EO, QVOD
**NEMO AEGRO-
TORVM MORIATUR**
EX MORBO,

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC

DOMINO
DOMINO CAROLO,
BORVSSIAE PRINCIPE, MARCHIONE
BRANDENBVRGICO, RELIQA,

P R A E S I D E
FRIDERICO HOFFMANNO,
COLLEGII MEDICI h. t. DECANO

PRO DOCTORIS GRADV,
PVBLICE DEFENDET

AVCTOR ET RESPONDENS
CAROLVS SIGISMVNDVS *Sieffert*

BEROL. MARCHIVS.
A. D. MAII M. DCC. XVII.

H. L. Q. C.

HALAE MAGDEBVRGICAE
TYPIS JOHANNIS CHRISTIANI ZAHNII,
Acad. & Senat. Hallensis Typogr.